

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:
в Австрії:
за пів рік 20 кор.
за рік 40 кор.
за пів року 20 кор.
за рік 40 кор.

За границю:

за пів рік 16 рублів
або 36 франків
за рік 32 рублів
або 72 франків

Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вареш ми очі і душу ми вивеш; а не возьмеш милости і щирі не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о 5½ год. пополудни.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. І. н. Дзюбровського (Хорунщик). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукониси звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямації неопечатаніє вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надсланим» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 сот. від стрічки.

Надзвичайні військові потреби.

(X) Окрім австро-угорської угоди і бюджетової провізорії на друге півроче 1906 р. буде правительством приневолене подбати про надзвичайні військові потреби, а наслідком полагоди угорського переселеня висуває ся та сирава в тій хвилі на перший плян. Як ми вже згадували, домагають ся Угри скликаня делегацийної сесії на липець. На тій сесії мав би бути поладжений бюджет спільний за 1904 і 1905 р. Нема сумніву, що в делегацийї буде внесена пропозиція про покритє надзвичайних потреб військових.

Остання сесія делегацийна відбувала ся в Пешті і ухвалила з надзвичайних потреб квоту для узброєня війська і фльоти за роки 1904 і 1905. На ті обидва роки зажадало міністерство війни надзвичайного кредиту у висоті 163 мільйонів корон, з чого припадає 83 мільйонів на військо а 75 мільйонів на флоту. Та квота 163 мільйонів мала бути розділена на обі половини монархії так, що на Австрію випадало 107 а на Угорщину 56 мільйонів К.

Обидва правительствя внесли в парламентах дотичні пропозиції, в котрих домагали ся покритя тих кредитів позичками, одначе ані державна рада, ані угорський сойм не ухвалили сих пропозицій. Тимчасом уділено міністрови війни

з засобів спільного бюджету через рефундацію 54 мільйонів К. Тим способом отже зменшають ся військові потреби на рр. 1904 і 1905 о названу квоту і остає лише 109 мільйонів до покритя.

Обосторонні міністерствя скарбу зажадали дальше рефундація зроблених в попередних роках видатків з касових засобів а іменно 38 мільйонів К на гавбиці і 15 мільйонів К на польові гармати. Можна однак сумнівати ся, чи державна рада згодить ся на рефундація тих видатків, позаяк сї видатки зроблено в 1903 році, а тимчасом до кас вплинули засоби з інших жерел.

Державна рада і угорський сойм будуть отже мали подбати ще про покритє решти надзвичайних військових потреб 109 мільйонів К, з чого 71½ мільйонів К припадає на Австрію а 37½ на Угорщину. Імовірно однакже міністерство війни не обмежить ся тими кредитами, яких буде вимагати від обидвох парламентав. Навпаки дуже правдоподібно, що буде домагати ся забезпеченя потреб за одним заходом на р. 1906 і також на 1907. Доси ще невідомо, як високі будуть сї домаганя, бо доперва нарада спільних міністерств, з обосторонними міністрами скарбу мали приготувати потрібні до сего пропозиції, однак можна на певно сподівати ся, що сї домаганя не будуть ліпші як на р. 1904 і 1905. До делегацийї будуть отже внесені дотичні пропозиції, а скоро делегация їх ухвалить, будуть в державній радї і в угорському соймі внесені пропозиції про позички, котрими обо-

сторонні парламенти мають покрити сї військові потреби. Внесена в угорському соймі 1904 р. кредитова пропозиція стала наслідком розвязаня сойму безпредметною, а імовірно і в державній радї внесену пропозицію возьме правительством назад. Імовірно аж в осени будуть пропозиції обом парламентам про позички на військові потреби і неперечно будуть они значно розширені, позаяк не лише буде розходити ся о покритє решти потреб за 1904 і 1905, але о потреби на 1906 і 1907 р. Противники виборчої реформи думають покористувати ся тими потребами, щоби притиснути правительством до стїни, однак не думаємо, щоби они здобули ся в тій хвилі на таку відвагу і голосували проти сих потреб.

З Холмщини.

(За «Гром. Думкою».)

(Чи потрібний нам окремий посол до думи? — Наші школи. — Чогож нам треба?).

Холмщанин в «Гром. Думці» не тіпиться, що холмський владика вистарав ся для Холмщини окремого посла до державної думи, що нам цар оказав таку ласку, якою не користує ся жадна місцевість російської держави.

Не один Холмщанин, алеж кождий розумний Русин чує, що той привілей — образа его і знає, що то єму не буде на користь; а не буде для того, що вла-

Новітні казочки.

Учений.

Я часто заходив до університетської бібліотеки. Тут впав мені в око поважний старий чоловік, що пильно вихиснував час. Він переглядав грубі книги або дрібні випуски і безнастанно з них щось виписував. Я поглядав на него з великим поважанєм, але й із завистию. Милый Боже, подумав я собі, колиж я буду мати стілько знаня, коли зумію заглиблювати ся з такою пильністю в книжках, з котрих він черпає мудрість?

Всі присутні день в день висловлювали ся про него з найбільшим признаєм, служачі зносили єму радо всі книги, яких він домагав ся, бібліотечні урядники витали его вельми приязно, скоро лише его побачили. Всі думали, що він мусить бути дуже учений, певно визначний член академії наук. А він був чемний і привітливий, як се личить справдешньому ученому. Одначе властво ніхто не знав, що се за людина, але

я і всі, що его бачили, були певні, що се великий чоловік, поважний учений, котрий небавом зачудує весь світ великим науковим ділом. Старий чоловік приймав мовчки і рівнодушно обяви поважаня а се єму вельми не припадало до вподоби, що всі так ним цікавили ся.

З великим одушевленєм молодого серця переняв ся я думкою про сего ученого і одного дня загадав за всяку ціну познакомити ся з ним. Раз якось підійшов я до него і склонив ся глибоко.

«Учителю», промовив я дрожащим голосом, «простіть мені мою влізливість. Вже від року подивляю вас і вашу невтомиму діяльність. Недосвідний, бідний, молодий чоловік стоїть перед вами і бачить у вас сьвятця науки. Учителю, позвольте, щоби я став вашим учеником і вкажіть мені, з яких книг черпаете ви запечатані семома печатками тайни?»

Старий чоловік усміхнув ся і глянув обережно около себе.

«Любий сину», промовив він лагідно, «коли ти зблизив ся до мене з такою любовю, то я тобі все визнаю. Я переглядаю сї великі і малі книжки, щоби уложити збірник колючих дотепів...»

Він склонив ся приязно і віддалив ся з сьвятині наук.

Осел і рожі.

Осел зайшов случайно в город, в котрім цвили найкрасші рожі. Він опинив ся перед корчем рожі і чудував ся гарним цвітом. «Отже се ті рожі, про котрі люди так мріють?» промовив він, зірвав найкрасшу рожу і зїв.

«І то все?» сказав розчарований, «я вже їв щось ліпшого.»

Чеснота.

Благородний молодець полюбив женську істоту не на певних підвалинах оперту, що гляділа приємностей в світових радощах житя. Се справляло чимало журби молодцеві і він побоював

дика захоче післати до думи свого вибранця, єму послушного, а з того для нас добра не буде.

Довгий час ми жили під польським пануванем. Тяжко нам було, не легка рука Ляха; алеж ми боролись і міцно тримались всього свого рідного.

З 1864. року нами опікує ся уряд, галицькі уніятські ксьондзи, а з 1875 р. св. Синод. Опіка св. Синода була для нас тяжким лихом. Понаїхало до нас місіонерів, котрі так мудро насаджали православіє, що половина Русинів, аби позбути ся »прихильних православних місіонерів«, втікла до костела і, відрікши ся своєї національності, назвала себе Поляками.

Отже-ж ми боїмо ся, як ставленик холмського владыки буде в думі, то й друга половина зостане ся Поляками.

Кажуть, що владыка буцім то хоче післати до думи Трача із Щебрешина, великого патриота, що відібрав у Поляків костел і зробив з єго церкву. Тепера в Щебрешині є дві церкви, та обидві зовсім пусті; бо всі Русини втікли до костела. Добрий би був з него »защитник« Русинів в думі!

Або в »столиць Холмської Руси«, в Холмі, де є 8 церков, де »місіонері« без ліку всі холмські Русини — парафіяни признали себе Поляками і католиками після 17. цвітня 1905. р.

Правда, добре місіонери боронили і опікували Русь, маючи в руках своїх власть духовну й горожанську?

Бороніж нас, Боже, і наперед від таких опікунів.

Школи в польських селах та городах, що рахують ся на папері московськими, стоять пустою, бо польської науки в них нема, а єдною московскою вони не вдоволяють ся, то й діти до шкіл не посилають.

Пора би вже додумати ся нашому начальству, що »силою милим не будеш«, та дати народови національні школи: для Русинів — вчити по українськи, для Поляків — по польськи. Тоді наука пішла би инакше, розвій народу зразу пішов би в гору. У нас по школах є бібліотеки,

які, що єї вірність могла би пострадати від погляду блискучих бісерів, якби їй хто жертвував.

»Вір мені, блеск, пишнота не дають щастя чоловікови«, сказав він раз до неї, коли они вертали пішки домів саме тоді, як попри них переїхала якась велика пані гарним повозом. »Вже Пенельопа казала, що найбільшою окрасою женщин є чеснота...«

„Пенельопі легко було так говорити“, відповіла молода панночка зітхнувши. „Тоді ще не їздили люди на гумових колесах...“

Борода і бритва.

Борода і бритва перечили ся раз, чи борода є задля бритви чи бритва задля борода на світі. Позаяк не могли рішити сего питання, звернули ся до чоловіка, щоби їх розсудив.

„Дурниця“, сказав чоловік. „Бритва є задля борода“. Одначе бритва не вдоволяла ся тим і сказала до борода.

„Чоловік є сторонничий, бо ти вже

але громада з них не користує, бо все то писане чужою, незрозумілою мовою, тай ніхто не читає. Наш уряд не зважає на бажаня і потреби громадянства, а пре до свого, бо знає, що у него сила.

Поляки налевно добувають ся польської науки в школах, алеж ми? Даремні надії! Ми — Русини ніколи не дочекаємось своєї рідної мови в школі, бо половина наших учителів се люде, що понаїздили з Московщини, все на — овъ, — инъ: попи наші — здебільшого наші вороги — вони не допустять рідної мови до школи, не кажу вже про директорів та інспекторів шкіл. А результат буде такий, що за 25 літ наш край стане Польщею!

Дай, Боже, щоб мої слова розвіяли ся по повітрі, як той дим, щоб вони не були злою ворожбою; але вони сповняться, як наш уряд та наше духовенство будуть тримати ся безглуздох своїх порядків, як школа та церква не будуть національні, коли попи та учителі будуть свої, а не пришельці-обрусителі. Пізнав нарід »ідею школи і церкви« замір »обрусить« єго і відвернув ся від ненависної єму школи і церкви: признала половина Русинів себе Поляками і не ходить до школи.

Серце кровю обливає ся, що стілько моїх братів-Русинів стало моїми ворогами під московським урядом, через намаганя уряду — всіх зразу »обрусить«. Але силою нас не обрусять, хочби нас прилучили до київського генерал-губернаторства. За теперішного ладу, хоч і будемо відлучені від Польщі, народ однаково стане Поляком: він швидше переверне ся на Поляка аби не стати Москалем.

Ми то бачимо всюди на Українцях: На Україні ідуть в штунду, а у нас — в костел: тим народ показує незадоволенє теперішним ладом і хоче жити по своєму.

Дайте нам національну школу та рідне друковане слово; дайте нам свободу, обіцяну в маніфесті 17. жовтня, — ми будемо самі бороти ся з Поляками, в боротьбі станемо сильним, здоровим народом, що не буде стидати ся слова — Русин, а сміливо крикне: »я Русин!«;

довго єму служив. Спитаймо заводового званця, спитаймо голяра!“

Спитали голяра і сей признав правду бритві.

„Нісенітниця!“ сказав голяр. „Борода є на те, щоби бритві добре вело ся! Бритва є паном.“

„Бачиш!“ промовила бритва урадувана до борода, але борода не хотіла сим вдоволити ся.

„Спитаймо безсторонної людини!“

Спитали они звичайного робітника, а сей признав правду бороді. Спитали також поліціянта.

„Він же є сторожем закона, він видасть справедливий осуд.“

Поліціянт признав правду бритві. Борода все ще не хотіла вдоволити ся.

„Спитаймо пані!“ сказала борода.

Пані рішила питанє ось як:

„Ані борода ані бритва не має правди. Я розказую вам обом, я є пані, а ви єсте задля мене тут...“

і ми тоді не згинемо. Досить з нас опіки, бо вона для нас шкідлива. Дайте нам свободу самим показати, що ми ще живемо, що ми будемо і без вашої помочи жити, без окремого холмського посла, але се буде тоді, як буде справедливе вселюдне, безпосередне, рівне і таємне виборче право і ми будемо мати не »з ласки«, а законних послів-Русинів у думі, котрі то і обережуть наш край.

Та на сего трудно сподівати ся, бо тоді панам та капіталістам буде гірше, — і через се навряд чи випустять нас — холмських Русинів з опіки бюрократії.

Хоч би школу нашу освободили від опіки попівської та далиб їй рідну мову.

Чи й того не дочекаємось?!

Старий Русин.

Політичний огляд.

Про шанси виборчої реформи заміщує „Die Zeit“ довшу статю, в якій ствердивши поліпшенє ситуації, зазначає, що переговори бар. Гавча з представителями сторонництва ідуть в тім напрямі, щоби їх наклонити до вступленя до кабінету в цілі єго спарляментаризованя. Польське коло не побороє засадничо проєкту реформи, ані парламентаризації кабінету, а робить все зависимим від сповнення ряду жадань. Що до тих жадань гр. Дідушицький на конференції з бар. Гавчом представив, як доносять з Відня — в справі виборчої реформи резолюцію польского кола з д. 5. марця. Дальні конференції мають відбутися при участі намісника гр. Потоцкого, який в тій цілі має прибути до Відня.

В польським Королівстві заносить ся на рільний страйк, який чимало клопоту і страху наробить дідичам. Сей страйк організують соціялісти, а жаданя, які роздають на друкованих картках, представляють ся ось як: Для парубків пенсії 30 рубл. Ординарії 14 кірців, така скількість землі, щоби дала 40 кірців бараболь, 10 прутів городу на капусту, 50 прутів на ярину. Робітник на двірських харчах має одержувати 40 рубл. а робітниця 30 рубл. пенсії. Мешканє: окрема комната для родини. В неділю мясо на обід. Не говорити „ти“ до дослого робітника. Робучий день має тревати в літі не довше, як 12 годин. В зимі до сумерку. Жадних робіт при лампах, — хіба за окремою доплатою. Лікарська поміч і ліки безплатно. Окрема комната з ліжком для заразливо недужих. Початкова наука обовязково тяжить на працюданцю. Грошеві кари можуть бути накладані тільки за згодою двох найстарших парубків. Неділя і свята вільні з виїмкою джурних. Кождий робітник може приймати у себе, кого хоче. Працьодавцям не вільно робити ревізії в домах парубків. Вкінці між тими жаданями містить ся і святкованє 1. мая.

Італійська праса сама опамятала ся, що Tribuna, Vite, Carriere пішли за далеко в своїх антинімецьких виводах, що наразили італійське правительство на прикрі наслідки, за які кабінет мін. Соніно може стрінати як найневинніше відві-

Телеграми

з дня 21. цвітня 1906.

Рим. Агенція Стефанього заперечує розс'явані чутки про недугу Папи. Св. Отець є зовсім здоровий і приймає на послуханях.

Снятин. Для погорільців Снятина уділив цісар з власних фондів 5000 К за помози.

Кольомбо. Російський пароход „Казань“, котрий плив з війском з Владивостока до Одеси розбив ся на коралевій рафі коло Кольомбо. Залог уратував англійський пароход

Лян (Франція). Страйкуючі робітники в копальнях вугля в Лян, Ліль, Льорієн і ин допускають ся насильств на працюючих робітниках і завідателях коналень. Війско кілька разів уживало оружя і много осіб убило а ще більше число ранило.

П. Т.

Сим повідомляємо, що вислалисьмо нашого досвідченого подорожуючого урядника, п. **Станислава Макаревича** в повіті: Підгайці і Бучач, і уповажнили тогож заключати для нас житєві обезпеченя. — „Allianz“, генеральна агенція у Львові. (1—2)

Наука, штука, література

— *Свяц. Юліян Дзерович. Цариця Мая, Марія.* 31 наук на місяць май. З печатні 00. Василиян в Жовкві 1906. Накладом автора ст. 284, 8°. — Богословска література у нас, можна сказати, доперва в перших початках розвитку. Коли инші народи можуть похвалити ся богатим здобутком і то в ріжних галузях богословської літератури, то у нас ледви від часу до часу появить ся якась книжка релігійного змісту. Лиш на поли нашого проповідництва видко більше оживлене. Великі заслуги на поли проповідництва положив о. Ю. Дзерович. Він видаючи свого часу «Руский Амвон» згуртував в нїм найліпші сили проповідничі, та віддав нашому духовенству великі услуги. Теперішню книжкою «Цариця Мая, Марія» не менше прислужить ся богословській літературі. Є се збірка проповідей о Пр. Діві Марії, котра відповідає всяким вимогам правил гомілетики. Чистий язык народний, легкий стиль, річева диспозиция, численні порівняня, та приміри є характеристичними прикметами сих проповідей. Коли додамо, що віє з них теплом сердечности, любови до свого народу, то дійсно можна сказати, що они надають ся не лиш на масєві богослуженя, та на всі сьвята Богородичні — але також до читаря по християнських домах. Побажатиб лише, щоб та цінна книжка найшла приют в найширших кругах нашого духовенства.

Лев Лопатинський.

Четверта заповідь.

(Лько Пащак)

драма в 5 діях з гуцульського житя, нагороджена на конкурсі Тов. ім. Котляревского. (Дальше).

ДІЯ III.

Комната Віри, прибрана по дівочому. Вікно прислонює біла фіранка, крізь яку передирають ся лучі місяця. Під другою стіною стіл, заложений книжками і приборами до писаня, а на нїм звичайна лямпа, заслонена умброю домашньої роботи.

ЯВА I.

ВІРА. КОСТЬ.

КОСТЬ.

Панно Вірцю, панно Вірцю!

ВІРА.

І що вам на тім залежить?

КОСТЬ.

Я вже вас нині так довго прошу, рішіть ся раз!

ВІРА.

Я радаб, але ей Богу, не знаю, як се зробити!

КОСТЬ.

От так відразу: скажіть мені: ти, Костю — і вже стане ся.

ВІРА.

Ну, то говоріть мені: ти, Вірко, а я вже потому новоди звикну.

КОСТЬ.

Я вже вам стілько разів „ти“ казав, а ви все таки мені ви-каєте. Я так не пристаю. Нехай буде між нами рівноправність. Я хочу, щоби ми разом сказали собі те дороге слово, однодушно, взаімно — і так у всім має бути між нами...

ВІРА.

Коли так якось дивно. До полудня ми були ще зовсім чужі собі, а по послудни ви мені осьвідчили ся і вже зараз „ти“.

КОСТЬ.

Бувають в житю такі зворотні хвилі. Миж вже тепер наречені...

ВІРА.

Ну, добре, але так відразу?

КОСТЬ.

Адже знова небавом станемо перед віттар і за одну хвилю злучемо ся на віки. Чи і тоді скажете, що „так відразу“.

ВІРА.

Певно, нехай буде якийсь перехід..

(Дальше буде).

Colosseum в пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

від 15. до 1. мая 1906.

Нова сензацийна програма.

Щоденно о 8. год. вечер представлене В неділі і сьвята 2 представлення о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що пятниці High-Life представлене. Білети вчаснійше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвига ч. 9.

На численні запитаня повідомляє ся, що

ПРОПОВІДИ

на сьвята і неділі цілого року написав

ПЕТРО БІЛИНСКИЙ,

часть III.

предложені Вєч. і Вєв. Митроп. Ординариятю до апробати, скоро буде позволено, підуть до печатні.

Часть I. і II. можна ще дістати в книгарні Инст. Ставр. і книгарні Тов. ім. Шевченка у Львові; також в Тернополи в книгарні братів Яблонських, в Станиславові в книгарні п. Добушиньского по ціні 3 К за одну часть.

Що до проп. п. з.:

Десять заповідей Божих,

то ті давно уже вичерпані, а друге поправне видане буде аж по випечатаню повиспих проповідей.

„Торбан“

музична бібліотєка

видає

Українська Накладня

Львів, Вроновська 8.

Катальог даром і оплатно.

СОКІЛ *Житку* можна набувати в „Сокільськїм Базарі“ у Львові і паперці і у всіх торговлях вкраю.

артистична часопись для гумору і сатири виходить у Львові дня 1. і 15. кожного місяця.

Передплата вносить:

річно 8 К.

піврічно 4 К.

чвертьрічно 2 К.

Поодинокє число коштує 40 сот.

Адреса редакції і адміні стражи

Львів, ул. Академічна ч. 8.

ДО КАНАДИ

як до всіх других заморских земель

переправляє найдешевше

повсюди знакома фірма:

V. K A R L S B E R G

Hamburg, Ferdinandstrasse 15.

Поки хто шифкарту купить, нехай порівнає мої ціни з цінами агентів корабельних